

Zr. Ms. Van Speijk, afgebeeld tijdens Joint Warrior 2019, ligt wegens personeelstekort aan de kant (Official U.S. Navy Page, Flickr)

Volgend jaar is het 350 jaar geleden dat het rampjaar plaatsvond. U zult daar het komende jaar meer over gaan lezen in het Marineblad. In 1672 vielen Engeland, Frankrijk, Münster en Keulen Nederland aan. Men zei wel dat het volk *redeloos*, de regering *radeloos* en het land *reddeloos* was. Een van de redenen waarom Nederland zo kwetsbaar was, was de verwaarlozing van de landsverdediging. Men vertrouwde op gemaakte afspraken met andere landen, maar die bleken toch minder waard dan men had gedacht. En toen dat eenmaal helder werd, was het te laat om voldoende middelen te kunnen verwerven om het land te verdedigen. Een andere reden was de politieke verdeeldheid. Met vier gewonnen zeeslagen wist Michiel de Ruyter een Engelse invasie af te wenden en slecht weer benadeelde de Fransen in hun opmars naar de lage landen. Echter, op land werden grote verliezen geleden met zeer ernstige gevolgen voor de Nederlandse bevolking.

Internationaal

350 jaar later zou dit scenario zich zomaar weer kunnen herhalen. Een aantal parameters is wel anders. Engeland, Frankrijk en het land dat nu Münster en Keulen omvat zijn

bondgenoten, vrienden en partners. Münster is daarbij misschien wel het summum: het herbergt het hoofdkwartier van het Duits-Nederlandse Legerkorps. Maar ook met Londen en Parijs werkt Nederland intensief samen. De bedreigingen lijken nu eerder van het weer en water te komen, zoals de hitte, droogte, bosbranden en overstromingen van de afgelopen jaren. En de politiek is tot op het

‘Als Den Haag binnen de EU en de NAVO enige invloed wil hebben, dan zal zij fors moeten investeren in Defensie’

bot verdeeld. Wederom lijken afspraken waarop Nederland soms al jaren vertrouwt, toch niet zo rotsvast te zijn. China en Rusland interpreteren het internationale (zee)recht soms net even wat anders, met alle

daarbij behorende machtspolitieke schouderduwtjes van dien. De VS, het VK en Australië hebben recentelijk een pact gevormd, waarbij banden met Frankrijk op de achtergrond zijn komen te staan. Sowieso geeft Washington al jaren aan dat Europa meer op eigen benen moet staan op het gebied van veiligheid en defensie. En dat dit nodig is, blijkt eens te meer tijdens de chaotische evacuaties uit Afghanistan in augustus van dit jaar. Toen president Biden zijn troepen terugtrok moest de rest van de wereld, in ieder geval de Westerse, ook de aftocht blazen, omdat zij niet over de juiste middelen beschikte om de operatie voort te zetten. Als Europa, al dan niet binnen de NAVO,

een rol van betekenis wil (blijven) spelen, dan zal Brussel meer aandacht moeten geven aan haar gezamenlijke defensieorganisaties.

En dat geldt ook voor Nederland. Als Den Haag binnen de EU en de NAVO enige invloed wil hebben, dan zal zij fors moeten investeren in Defensie. Met de Defensievisie 2035 is een begin gemaakt aan de bestemming van deze investeringen. Dreigingen waarvoor de krijgsmacht geacht wordt paraat te staan worden diverser en talrijker. Voor het uitvoeren van de benodigde plannen om toe te werken naar de Defensievisie 2035 is -in de orde van grootte- 12 tot 17 miljard euro benodigd. Maar zelfs om de krijgsmacht haar kerntaken, zoals omschreven in de grondwet, uit te laten voeren is al een behoorlijke injectie nodig: structureel tweeëneenhalf miljard euro. Daarbovenop, om een start te kunnen maken met de plannen die er nu liggen moet daar nog minimaal anderhalf miljard euro bij. Defensie zal verder moeten gaan snijden in haar capaciteit als dit geld er niet komt. Den Haag zal nog minder gaan leveren aan de NAVO, EU en VN, resulterend in een nog onbetrouwbaardere positie binnen deze organisaties. Nu al levert Defensie bij lange na niet wat we aan de NAVO beschikbaar zouden moeten stellen. Daarnaast bungelen we onderaan het lijstje van NAVO-landen met betrekking tot het percentage BBP dat aan Defensie besteed wordt. Blijkbaar gaan we ervan uit dat afspraken alleen voor anderen gelden en niet voor ons. Zelfs op nationaal niveau schieten we tekort. Als een schip, bijvoorbeeld het stationschip in het Caribisch gebied, stuk gaat, is er simpelweg geen vervangende capaciteit beschikbaar. Voldoende aanwezigheid van militair materieel zal maandenlang niet geborgd zijn.

Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit Koningin Máxima arriveren bij de Grote Kerk op dinsdag 21 september j.l. (MCD)

‘Dreigingen waarvoor de krijgsmacht geacht wordt paraat te staan worden diverser en talrijker’ (MCD)

Materieel

Afgelopen derde dinsdag van september zorgde echter niet voor de broodnodige ommekeer. Onder de mantra ‘dat is aan een volgend kabinet’ blijven in 2022 serieuze investeringen in de krijgsmacht uit. Initieel kwam er een kleine € 200 miljoen bij, waarvan ongeveer de helft structureel geld is en de andere helft incidenteel. Het geld is bedoeld voor munitie, training en opleiding en veteranzorg. Stuk voor stuk goede doelstellingen, maar in de verste verte niet de bedragen die nodig zijn om het herstel van de krijgsmacht op z’n minst enige vorm te geven. Gedurende de Algemene Politieke Beschouwingen kwam er nog een bedrag van € 300 miljoen bij, voornamelijk bedoeld voor onderhoud. Maar ook met dit bedrag komt het extra budget niet eens in de buurt van de € 760 miljoen die de minister in het voorjaar aangaf nodig te hebben. Het betekent dus alleen maar verdere achteruitgang. Hoe langer het kabinet wacht met investeren in de krijgsmacht, hoe duurder het wordt om de geleden schade in te lopen. Dat hebben we afgelopen jaren gezien bij bijvoorbeeld IT en de (militaire) infrastructuur. Ook nu zien we veel uitstelgedrag. Grote materieelprojecten wachten op besluiten. De vervanging van de onderzeeboten en M-fregatten vraagt dringend om voortgang. Het gaat jaren

duren voordat deze nieuwe schepen in de vaart komen en nog langer voor ze volledig operationeel inzetbaar zijn. Wat betekent dit voor het materieel dat gedurende deze overbruggingsperiode inzetbaar moet blijven? In de materieelplannen valt te lezen dat de M-fregatten vanaf 2025 niet meer nodig zijn vanwege het beschikbaar komen van vervangende capaciteit. Tegelijkertijd is aangekondigd dat de ASW-fregatten op z’n vroegst in 2028 beschikbaar zullen zijn. Ik kan dat niet aan elkaar knopen.

Personeel

Minstens zo belangrijk, zo niet belangrijker, is het personeel. Met 9000 vacatures, in voornamelijk operationele maar ook essentiële ondersteunende functies, is de inzetbaarheid van de krijgsmacht aanmerkelijk lager dan die zou moeten zijn. Geld alleen is niet de oplossing voor het personeelsprobleem, maar er is wel geld nodig om de personeelsproblemen aan te pakken. Op de korte termijn voldoende geld voor eerlijke, vergelijkbare en uitlegbare arbeidsvoorwaarden. Het beste zou zijn om er bij de huidige onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden geld bij te doen. Ten eerste kan er dan een akkoord komen dat recht doet aan het werk dat defensiepersoneel verricht en daarnaast zal er veel sneller een akkoord liggen. Maar

mocht het dit jaar niet meer lukken er extra geld voor het personeel bij te doen, dan is het essentieel dat er volgend jaar voldoende geld komt voor een goed arbeidsvoorwaardenakkoord, waarin de werkgever de te kleine stap van dit jaar, als die er überhaupt komt, rechtstreekt. Een looptijd van meer dan een jaar zou dan rust geven, zodat de gesprekken over de grote zaken kunnen gaan. Het betreft dan het nieuwe bezoldigingsmodel, het nieuwe organisatie-model en het nieuwe personeelsmodel. Het invoeren van de modellen gaat ook veel tijd kosten, dat is niet anders dan bij materieelprojecten. Het investeren in deze modellen kost ook veel geld. De plannen van de GOV/MHB geven aan dat er structureel €350 miljoen nodig is om ervoor te zorgen dat de modellen gaan werken, nog afgezien van geld dat nodig is voor overgangsbeleid. En dat de modellen gaan draaien is hard nodig om ervoor te zorgen dat de krijgsmacht, kwantitatief én kwalitatief, gevuld gaat worden. Want uiteindelijk draait het daarom: een krijgsmacht die inzetbaar is om de Nederlandse belangen te behartigen. Dat geldt nationaal, maar zeker ook internationaal. Als Den Haag gebruik wil blijven maken van bondgenootschappelijke afspraken, dan zal zij ook haar deel van die afspraken moeten nako-

'Want uiteindelijk draait het daarom: een krijgsmacht die inzetbaar is om de Nederlandse belangen te behartigen'

men. Internationale samenwerking zal essentieel blijven voor Nederland en om de effectiviteit (nadrukkelijk niet de efficiëntie!) van de Europese krijgsmachten te vergroten zullen we naar verschillende vormen van samenwerking moeten kijken. Gezamenlijk materieel aanschaffen,

gezamenlijk doctrines ontwikkelen, gezamenlijk trainen en opleiden. De Nederlands-Belgische marine-samenwerking (BeNeSam) blijft daarin het best ontwikkelde en het verste doorgevoerde model. Een

model dat kan dienen als voorbeeld voor verdergaande Europese samenwerking. Het mooie van dit model is dat beide landen, ondanks afhankelijkheden van elkaar, toch zelfstandig kunnen optreden. Want ondanks alle afspraken is dat af en toe ook nodig.

Samengevat, er moet veel meer geld bij om ervoor te zorgen dat Nederland een op het gebied van materieel én personeel inzetbare krijgsmacht krijgt. Daarmee kan Nederland internationaal aan zijn verplichtingen voldoen en nationaal en zelfstandig optreden als dat nodig is. Het is aan de regering om dat geld snel beschikbaar te stellen. Alleen op die manier kan Nederland op zijn Saeculorum blijven passen.

CARTOON

MODERN LIJNMANAGEMENT

